Lénárt Emese

A selyemkendő

Nagymamát figyelem, amint megköti a selyemkendőt a nyakában. A szárnyas tükör előtt állunk a paraszthéz bejárata mellett. Ő középen, én a bal oldalán, érzem, most valami fontos dolog történik. A kendő szabályos négyszög alakú, és rózsaillata van. Feledteti azt a furcsa szagot, amit akkor érezni, amikor belépünk a házba. Hallottam, amint nagymama azt mondja a fiatal szomszédasszonynak, errefelé a házak már csak ilyenek. Szegényszaguk van. A selyemkendő nem tudom, honnan kerül elő, nagymamánál minden csupa titok. Az udvaron elöl egy lombos fűzfa áll, alázattal hajol a kerekeskút piros-zöld kútháza fölé, eltakarja a kíváncsi tekintetek elől, ami a lenti világhoz tartozik, olyannyira, hogy nagymama megtiltja, a kút közelébe menjek. A tornác mély repedésében a lépcső mellett egy varangyos béka él. Ő a küszöb őre, dédanyám szerint legalább harminc éves, és különben is véd rontás ellen. Meglesni csak nagyapával lehet, olyankor eső után a sámlit a bejárat közelébe húzzuk, leülünk, és pisszenés nélkül csöndben figyelünk, hátha a béka előmerészkedik. Hátul az udvarban van nagyapa műhelye, oda egyedül nem léphetek be. A fűrészgép és az öreg gyalupad körül simára csiszolt kapa- meg kaszanyelek sora-koznak, arrébb kecses, fából faragott gólyák tollászkodnak a szálló fűrészporban. Benn a házban a szekrények elnyelnek mindent, ami eléjük kerül. Az egyik ágy majdnem a plafonig ér, az aljától ropogósra vasalt huzatokban párnák, dunyhák domborodnak fölfelé egészen az égig, a tetejüket hímzett terítő fedi, olyan magasan, hogy én azt fel sem érem. Egyszer nekilódultam, és hatalmas ugrással belevetettem magam a rendezett dunyha- és párnakupacba, és pillanatok alatt eltűntem benne. Azt kívántam, bárcsak sose találnának meg, mennyi esze van a békának, a tornác alatt bujkál, de dédanyám a csöndről tudta, valami rosszat csináltam. Berontott, és a csupasz lábamnál fogva kirángatott a párnák alól. – Meg is fulladhatsz, te gyerek! – kiabálta, és mielőtt csontos kezé-vel megsuhinthatott volna, nagymama közbelépett. – Többet nem csi-nálhatsz ilyet! – intett szigorúan – ez mindenünk, csak kivételes alkal-makkor használjuk – és az összedúlt vetett ágyra mutatott. Nagymama mellett állok, az arcát és a selyemkendőt fürkészem a tükörben, meg lopva Jézus Krisztust. Azt az alakot, akiről egyszer megkérdeztem nagymamát, hogy kicsoda, mert nemcsak a tükörrel szemben lévő falon, de a nyári konyhában is lógott egy képe a kredenc mellett.

Nagymama azonban nem bocsátkozott bonyolult magyarázatokba. – Ő Jézus Krisztus, aki mindenen átsegít minket – felelte, és lezártnak tekintette az ügyet. Nagymama miután megigazítja a selyemkendőt a nyakában, becsúsztat egy csomag színes gömbrágót a táskájába. – Zárás előtt gyertek utánam – szól oda anyámnak, és kilép a kapun. Késő délután, a gyéren kivilágított utcákon keresztül gyalogolunk anyámmal a határban álló magányos vasútállomás irányába. – Nagymama a rossz lábával ezt az utat naponta többször megteszi – szólal meg anyám, hogy a dermesztő elhagyatottságban eszembe se jusson nyafogni. A pénztár meg egy pad épp csak elfér a menedéket nyújtó finkei váróteremben, ahol nagymama kiadja a jegyet. Nézem, ahogy a hatalmas fanyelű pecsétet előbb a tintapárnára nyomja, majd határozott mozdulattal a vastag kartonjegyre üti. Ugyanolyan fegyelmezetten, ahogy a vonat elindulásakor a telefonhoz biceg, felemeli a kagylót, és tárcsáz: jelzi a következő állomásnak, elindult a vonat. Amikor nincs utas, megengedi, hogy fehér fecnikre pecsételjek. Ilyenkor úgy érezem, ugyanolyan fontos vagyok, mint nagymama. Jegyet osztogathatok az utazóknak azzal a múló jó érzéssel, mint az édes gömbrágó íze a nyelvemen, amit a nap végén kapok tőle, mert jól viselkedtem. Mire este hazaérünk, a cukros ragacs szétolvad a számban, kékre festi a fogamat, és alig várom, hogy megszabaduljak tőle. Később látom, amint nagymama a maradékot egy másik bontatlan csomaggal együtt anyám kezébe nyomja, ossza be, és csak akkor adjon belőle, amikor megérdemlem. Cserébe eldöntöm, kék fog ide vagy oda, jó leszek. Nem rombolom szét, amiért keserves munkával megdolgoznak, nem kérdezősködöm a tükörben felsejlő férfiről, sem a küszöb alatt rejtőzködő békáról meg a nagyapa műhelyében egyensúlyozó gólyákról. Akkor is hallgatok, amikor nagymama egyik délután újra felveszi a selyemkendőt, és azt mondja, mennem kell vele. – Nem hagyhatlak egyedül, nagyapádért megyünk a kocsmába – magyarázza, és elcsuklik a hangja. Belépünk a füstös, borgőzös helyiségbe, és megállunk nagyapa előtt. – Ideje hazajönni, Béla! – zengi nagymama, és megszorítja a kezemet. Annyira, hogy fáj. De nagyapa nem mozdul. – Piroska, eladtam egy gólyát meg két kapanyelet, és ezt megünnepeljük. A gyereknek szőlős Márkát veszek, mert olyat még sose ivott – feleli diadalmasan, és a térdére csap. Elég ebből, micsoda élet ez! – vág vissza a könnyeivel küszködve nagymama, és már húz is ki maga után a levegőre, a szántóföldek felől terjengő trágyaszagba. A kocsma előtt leveszi a selyemkendőt a nyakából és megtörli vele a szemeit. – Nagyapád ügyes kezű, és odavan a gólyákért. Fából kifaragja őket, az emberek csodájára járnak, és megveszik tőle. Nézd, most is itt repül egy

fölöttünk – nagymama a felhők felé mutat, hogy elterelje a gondolataimat a délutáni eseményekről. A selyemkendőt nem köti vissza a nyakába, én pedig soha többet nem látom rajta. Akkor sem, amikor a finkei vasútállomás meg a talponálló helyett a kórházba készülődik, hogy legyőzze a rákot. – *A szeretet megtart.* – mondogatja később, amikor a nyílt sebe miatt már anyám ápolására szorul, anyám pedig minden szavát továbbadja nekem a selyemkendővel együtt. Nagymama nem akarja, hogy betegen lássam. Ahogy azt sem akarja, hogy a szárnyas tükör idegen helyre kerüljön, ezért még a halála előtt a kilenc testvér közül az egyetlen élőre bízza két utcával feljebb. Amikor legutóbb ott járok, és belenézek, látom, ahogy nagymama megköti a selyemkendőt, és tudja, minél tovább figyelem őt a Bódva-völgyét feltámasztó tavaszi napfényben, annál biztosabban értem az életre szóló üzenetet.